

[Transcript] Vinohradská 12 / Boj o místa na středních školách

Tady je Matěj Skalický a tohle je Vinohradská 12.

V 93. dáchy letos nejpočetnější ročník za uplenulých 30 let.

Řáci základní škol podali letos k přijímacím skouškám přes 212 tisíc přihlášek.

Nebude být snadné se na některé střední školy dostat.

Zatěstoprocenní převěz je jak u středních obolů taky u elektro.

Ředitelé radí podat jednou přihlášku tak zvaně eistotu.

Je studiu na českých školách se hlásí i ukrenští uprechlíci.

Málo míst, moc žáků, někde se prostě na vytouženou střední dostanou deváťáci jen stěží.

Měl se stát na silné ročníky připravit a jak s tím jsou vysí nápad prodloužit povinou docházku až na 12 let.

Výevami kůlka šelepová má rozhlasová kolegině, která se zabývá školstvím.

Dnes je úterý 21. března.

Ahoj, Evo. Vítej ve Vinhoracké 12.

Přejdobrý den.

212 tisíc přihlášek na střední školy, přičem štědy žáci mohou podávat dvě přihlášky i tak to je obrovské množství nejmíc za poslední roky.

Je ich rozhodně víc, než v předchodích letech podle údajů organizace CERMAT, která jednotnou přímáci z koušku zajišťuje, podalo letos na maturitní obory přihlášku 114 tisíc žáku.

To je asi od 10 tisíc víc než loni.

No a to už tedy jsme mluvili o silném ročníku.

V 9. třídách základní školy je podle údajů ministerstva školství letos 106 tisíc dětí, což je otřecinu víc než třeba před štyřmi lety.

No a už takto silný ročník ještě posilují uchazeči o studium na středních školách zhrad ukraiňských uprchlíků svojich tisíce.

No tak říkám si, je dostatek míst na těch středních školách, protože žáku je skutečně velké množství. Udají ministerstva školství ke konci zářiloňského roku ukazují, že ve všechny středních školách zruba čtvrt milionů míst je volných.

Takže by se mohlo zdát, že je ich dostatek, ale je to takové skreslené, protože například někdo aše nebude chtít studovat v holomouci

a taky musíme vzít vřvahu zájem uchazečů o určité obory. Každý přece nechce studovat jen ty střední škole, které má v nějaké doezdove vzdálanosti v okolí.

Takže problém je dostat se na střední školu mají hlavně děti v Praze a ve středních Čechách, ale už i v Brně a okolí nebo třeba v Mladé Boleslevi jsou to tradičně ty nejdy na tější oblasti.

No a pak je tady naopak Ústický nebo Moraskou, Sleský kraj, kde střední školy do slova bojoví opřezítí, protože tyto regiony se vylidňují a ta populace tam stárne.

To znamená, ten problém nemusí být celou republikový, ale regionálně určitě se potíkají ty školy s tím, že se na ně hlásí víc žáků nežkolik dokážou přijmout.

Přesně tak ten problém je regionální.

A týká se to úplně všechny typů střední škol nebo se bavíme jenom o gymplech?

Převážně jsou to právě tyhle atraktivní obory všeobecného vzdělávání, takže tradičně největší převes je na gymnáziích.

Jeden údaj za všechny na základních školách letos bude končit skoro o 27 tisíc žáků víc než před čtyřmi lety, ale na gymnáziích za tu dobu za ty čtyři roky přibylo jenom 3,5 tisíce míst.

Velký zájme taky o průmyslové školy nebo o nějaké i ty obory.

[Transcript] Vinohradská 12 / Boj o místa na středních školách

Co na to říká ministerstvo školství?

Ministerstvo si tu závažnou situace uvědomuje příliš v ní, ale nekoná. Ono vlastně ani zastak moc nemůže.

Je třeba říct, že zakapacity škol, střední škol v naší zemi odpovídají zřezovatelé v tomto případě jsou to kraje.

Které mají nejlepší informace o demografickém vývoji na svém území.

Mluví Aneta Lednová, mluvčí ministerstva školství.

Podle našich informací je ve všech středních školách v České republice k dispozici celkem 687 372 míst.

A tyto školy k 30. září 2022 vykazovali obsazenost 463 130 žáků.

Nefunguje to tak, že by ministerstvo nařídilo postavte v Prazevíč škol.

Resort říká, že je připraven pružně reagovat na žádostí krajských úřadů o navýšení kapacit středních škol ve všech oborech.

A že ty oprávněné pořadavky i finančné podpoří.

To znamená, abych to nějakým způsobem schrnul, tady tu uvodní část.

Tak míst na středních školách je dostatek celor republikově, ale regionálně nestačí.

A proto, že áci třeba z Prahy si zmínila tuším, tak se všichni nedostanou.

Tam, kam chtějí na ty školy, museli by jezdit do humpouce třeba.

Například, je to daleko neodpovídá to regionální rozložení těch volných míst.

Ano celkově, celor republikově ich je hodně, ale neodpovídá o té poptávce, která je vyndotlivých regionech.

A to je jenom letos? A nebo ten problém je už delší dopů?

Ten problém trvá už poměrně dlouho, delší roky.

Člověk nemusí být velký expert na demografii, aby si jenoduše spučítal,

že do věku středních škol nám dorůstějí děti husákových dětí.

Takže vlastně husákovy v noci, v naučata.

Před 9 lettej, v roce 2014 byly třeba rekordně nabitě první třídy.

A teď ten silní ročník, skrátka logický, přeskakuje, dostává se do těch středních škol.

A když přidám trodá data, tak počet uchazečů o střední školy, rostete tedy posledních pár let.

Letos, jak už jsme řekli, 106 tisíc dětí skončilo na základních školách, skončí.

Loni to bylo 95 tisíc dětí rok předtím 90 a před třemi lety,

v roce 2019 to bylo jenom v uvozovkách necelých 80 tisíc 9, takže to postupně narůsta.

A jsme na vrcholu už, nebo příští rok jich skončí na základkách 115 a pak 140 tisíc?

Dálo by se říct, že už to kumuluje.

Ještě následující 3 roky budou ta čísla takhle vysoká.

A pak by to podle, když budou barát v potas ty počty dětí před 9 lety přijatých do základních školách, tak potom ty čísla začnou postupni klasat.

Je zajímavé, jakou výzvou jsou prostát husákoví děti nebo jejich, tedy vnud si vnučky.

To tíž řešíme to tady ve Vinohradské, ať už se to týká důchodu,

a nebo teď tedy přijímacích zkoušek na střední školy,

a všechno se to vždycky vrací k husákovým dětem.

Co bude s těmi žáky, kteří se nedostanou na ty střední školy, tam kam chtějí?

Když jsem dostanou v tom prvním kole, tak tam ještě několik možností.

V prvním kole upřesním, že se mohou tedy hlásit na dvě střední školy, když teda ani jedna nevíje.

Tak možnost odvolání tady je, může se stát,
že když ten uchazeč skončí, tak zvaně blízko pod čarou,
tak protože ty studiu na koniec nenastoupí všichni tě přijatí,
tak se to místo prvně uvolní a na tu školu se dostane,
tak je tady ještě druhé kolopřímáček, ale to vypisují většinou jenom školy,
které už není o ně tak výzajem v prvním kole, nenapravnily těch kapacity.
Potom mohou ty školy stále s volnými kapacitami ještě vyhlásit,
další kola, třetí, štvrtá, většinou se tohle děje, během, léta,
ale už je to takové paběrkování.
V případě, že se neuspíšni uchazeči na koniec někam dostanou,
a jsou přijatí do oboru, který jim třeba nevyhovuje,
uplně to není jejich vysněná škola,
tak potom mají možnost kromě nového přijímacího řízení za rok,
tak taky požádat o případě uvolnění kapacity během školního roku
o přestup. No a tohle loni řešili hodinem tisíce dětí,
třesná čísla nemáme, některých jedničkářů se to týkalo,
takže ti bohužel, i když měl na základní škole výborné hodnocení,
tak místo na gymnáziu potom museli tedy aspoň načas zamířit znouzená učnovské obory.
On to taky může asi spoustu děti odradit,
když prostě nemám v tom své městě, nebo v tom svém regionu,
školu na kterou chci, tak možná na ní prostě nepůjduj nám,
nebo půjdu pracovat.
Jednoznačně, to můžeme pozorovat už během letoška,
když se předlašovali žáci toho silného ročníku na školy střední,
tak třeba v Praze mám informace o tom, že těch přihlášek na gymnázia
nebylo tolik, aby odpovídali podílu, o který ten počet uchazečů narostil.
Jednoduše řečeno spustu dětí žáku, řek 9. žáku se obávalo,
že se na ta gymnázia kletomu velkému návalu nedustany,
a proto nači zvolili nejakej neško.
Možná by by jako i gympol by bylo možná jalezen,
k tomu těch žáku tak to asi ne.
Poučální zmaziká z Češtiny a ještě chodím na přímečkné načisto.
Báš pocit, že je letost a konkurence větší.
Bavíte se třeba o tom se zpoužáky.
Bavíme se a myslím, že odost větší, že jsme slné ročníky.
Mám strach hlavně, proč já jsem cizinenc a přestělal jsem se tady nedávno,
takže mám strach z Češtiny.
Má to i nějaké jiné důsledky, protože tohle je zajímavé,
ale zdá ve výsledku to, že českodlouhodobě má problém s tím,
že v některých regionech prostě je ten převis z žáku
nad počtem volných místvě školách.
To má nějaké jiné důsledky ještě.
Na gymnáziá, licea, promyslové školy a na další žádané obory
se kvůli tomu nedostanou děti, které by se tam drívě řekněme

za těch normálních okolností dostali.

No a když se kapacity těchto všeobecných oborů
nenavišují úměrně početnosti těch ročníků,
tak to znamená, že v populaci se zminčuje podíl takto vzdělaných lidí.
Tedy jsou to lidé, řekněme, dobře připravení na Vysokoškolské studium
a roste počet lidí, kteří se úce profilují v nějakém oboru
nebo řemesle, které je vlastně ani nemusí bavit,
protože na to školu šli znouze.

No a těto lidé potom častěji hůře hledají upletnění na trhu práce
a výmes udají úřadu práce,
protože právě nezaměstnaní byli nejčostí uchazyči s vyučením
bez maturity nebo se základním vzděláním.

A je tohle to pravda vždycky, protože spousta kritiku přeci vždy nadáva
na to, že je spousta dětí humanitně vzdělaných,
nebo žáků, studentů a že tu chybí ty technické,
remeslené obory a teď naopak ty říkáš,

když když se nejde na gymnázii a tak se jde na zední činu třeba,
tak pak třeba nemusí úplně nutně hledat se jim špatně ta práce.
Ano, někdo by mohl namítnout, že ten, kdo výde z obecného oboru
tak pořádně nic neumí, ale absolventi dneška by se měli hlavně
umět učit, protože to budou celý svůj profesní život potřebovat.
Podle studie světového ekonomického fora Future for Jobs report
až 65% pracovních pozit, na kterých budou pracovat dnešní žáci,
dosud vůbec neexistuje.

Máme tady digitalizaci, robotizaci, nové technologie, všechno jde rychle do předů
a právě proto je snad tou nejceníší vlastností absolventu
schopnost se učit, nové věci, nové dovednosti přispůsobovace
a na to právě ty všeobecné obory, ty absolventy připravují snad nejlepe.

A taky v technických oborech můžu říct na rekvalifikace a tak dále.
Poto budouc, když už pracuješ, takže abychom to zase jen nezůžili
na to všeobecné vzdělávaníci, ten argument samozřejmě chápu,
ale co mě tedy zajímá, pokud Česko o tom problému vý,
a ten problém je dlouhodobí, protože nezačala řešit už mnohem dřív.
No to začíná už někde u fungování celého státního aparátu.

Česko stále nezvládáda evidence-based policy,
je stát neumí efektivně získávat a vyhrnocovat datá,
rozhodovat se podle nich ve školství se.

Potom velmi často divíme, že nejsou někde pro nějaké děti býsta,
jakoby se ti děti objevili na plnetě včera.

Špatně plánujeme kapaciti škol.

To, že ministerstvo školství nekoná, je zapříčeněno
taky obrovskou decentralizací Českého školství.

Informační centrum o vzdělávání i ruin upozornilo,
že například tyich informace o kapacitách škol

jsou zastarele neaktualizované.

My jsme na mnoha školách s kapacitami dlouho nehýbali, takže státe samozprávy predikují a plánují podle rejstříkových kapacit, jiný údaj nemají.

Ale většinaři dětelů vám řekne, že to, co má napsáno v rejstříkové kapacitě, tak když by měl tolik žáku, tak je nemá kam dá.

Takže potom jsou nadnesená, a statistiky ministerstva školství ukazují, že míst je dostatek i když to v realu, tak na těch školách není.

No a nepouřádek v těch statistikách dělá taky to, že lidé se často v Českou nepřihlašují k trvalému bindelešti tam, kde skutečně bitlí.

A tedyž se ještě vrátím, k tomu, že ten problém je spíši regionální, než celorepublikový, a ty si říkala, že ministerstvo zase tak moc konad nemůže, že je to spíš na těch krajích.

Jak to mají kraje řešit?

Určitě by měli víc školské odbory krajské řešit, jak tedy tu měnicí se demografy, která je poptávku na trhu práce a podle toho začít přispůsobovat obory a kapacity škol, které u nich v regionu jsou. Ministerstvo školství by jim s tím v ideálním případě mělo pomáhat, hlavně to nějak finančně podporovat.

Nemusí se rovnou stavět nové školy, plně stačí nějaké přístavby nebo změnit oborovou soustavu, aby víc vyhovovala té poptávce, která faktálně v kraji je, protože je třeba zeřejme, že v hlavním městě se koncentruje obyvatelstvo takového charakteru, že tady bude vždycky větší zájem o gymnázie a naopak v jiných krajích budou spíš žádanější, střední odborné školy.

A to by právě měli ti zrizovatele na úrovni kraju tedy reflektovat.

A kdyby do toho ministerstvo mohlo zasahovat, tak v tom školském systému je prosto na nějaké změny, které by to mohli řešit nebo vůbec ne?

Musel by se klu tomu měničkoský zákon.

V tom systému by určitě prospěla změna
oborové soustavy odborného školství,
něco se na ministerstvu chystá.
Má to by nějaká reforma,
která trošku přispůsobí
ty nabízené obory,
aktuální poptávci na trhu práce,
malinko to vážné,
už to mělo být hotové,
ale posoupá se to do končení.
Ten záměr je vopravdu mít
jako širší všeobecný základ oborový.
Jan Zemantz, Informačního centra
o vzdělávání Edwin.
Prostáží se to i kvůli tomu,
že v tu chvíli musíme snížit
počtech oborů.
Už nemůžeme mít kamnáře, půškaře
a takové jednotlivé obory.
Tím pádem se musí vlastně škrtát
a to se nikdy žádnímu odborníkovy,
ani učiteli moc nechce škrtát
jeho před mě.
Máme třeba v České republice
obrovské množství oboru
střední škola.
Děti se v tom často nevyznají
a potom je skoro půlkazních
obor si vybrali.
Ukázali to nedávné průzkumi
jak národního pedagogického institutu
tak třeba i analitické společnosti
Trexima.
To taky souvisí s tím,
že na základních školách
není příliš dobré
karierní poradenství, nejsou
na to odborníci, těžkole se tomu
než tak uceleně věnují,
nemá to nějaký přesný řád
a děti potom přitom rozhodování
kam na střední školu půjdou
když se podceňují,
vybírají obory, které nemají perspektivu

no a tohle by bylo asi
zapotřebí zlepšit protože
třeba jenom s rodiči na to doma
úplně neprijdou.
Mnohli to ale třeba nechtě řešit, řekají si
je to teprve základní škola
tak budu pokračovat na nějakou střední
a teprv pak se uvidí.
Je to tak, tohle by mohlo
se v budoucnu změnit
ale spojni se o tom teď
jedná ve vládní koalici
Renata Zejíčková z ODS
navrhuje, aby se zrušila
93 a z 8 ročníku
šli potom žáci povinně na
2 roky na střední školu.
A třeba i se odstraní
že stávný maturan těj hergy
nám 19 lety, 20 lety
lidé maturují v době, kdy už
třeba mají svoje osobní životy.
Školské asociace s rušením
93 nesouhlasí
ale taky si myslí, že zapotřebí
prodloužit povinou školní docházku
třeba programový ředitel
společnosti Edwin Medoslav Rébecký
říká, že ideální by bylo jí
protáhnout na 12 let.
Tím pádem volbál zaměření
protože jáky by se posunula
z těch 15 let až na 17
no a autořej návrhu si
od toho slibují, že by
potom tě děti v uvozovkách měli
větší rozum z toho
jak se dál karierně profilovat.
No ale to vzdělávání by probíhl potom na střední škol.
To znamná stejně by vlastně stejné základky
ten problém byl stejný.
Museli by to být tez střední školy
toho všeobecného zaměření
je pravda, že tohle ještě

není úplně domyšlá.
Ještě jedna věc mě zajímá
točíš není to tak,
že ta místa někde v těch krajích
chybí i kvůli tomu,
že chybí učitele.
Jednoznačně ten problém
mají hlavně gymnázia
podle analytika Edwinu
Jana Zemana právě nedostatek
hlavních základků
když je větší čas učitelů
všeobecně je teď
v předoduchodovém věku.
Ještě 17% ve věku
55-59 let, takže antipů
do důchodu.
Těch malých tolych neprivivá
pedagogické fakulty
neopouští tolik absolventu.
Kantorskou práci na základních
a středních školách teď
zatraktivnilo zvýšení platů.
Rosté zájem, víme,
základku, který přijde
a rosté taky zájem nekvalifikovaných
lidí, kteří nastupují
tedy jako učitele,
tak uvidíme, jak se to celé vyvine.
Tak, či onak nás nečekají
lehké roky minimálně, jak si říkala
ty další 3?
Určitě nás čekají ještě minimálně 3 krušné
roky, když se zase stanu kým demografem
amatérem a budu vycházet z jednoduchých
počtů, tak počet prvňáků,
kteří nastupovali před 9 lety
i do prvních 3, tak bude stále vysoký,
takže v následujících 2 letech
to bude ještě takto extrémní 2-3 letech
a pak ta křivka začne trochu klesat
ale pořád to bude přes 100 tisíc
uchazečů o střední školy.
A úplně poslední věc bavili jsme

se o přihlázkách na střední školy,
kdy budeme mít jasno,
zdase ty děti dostali nebo nedostali tam,
kam chtěli?
Přijímačky na střední školy
seleca skonají v poloveně dubná,
a přilásit na dvě školy.
Tady je to tedy to první kola,
pak může škola vypisat druhé,
nemocní, když jsou žáci,
tak můžou přijít na nějaký náhradní termín
nicmeně v horizontu týdnu
od toho prvního kola budou výsledky.
Tak moc díky, že jsme to mohli probrat.
Noslišedou dneský den.
Tohle už je všechno z Vinohradské 12.
z pravodajského podkástu Českého rozhlasu.
Dnes s evou Mikulkou Šelepovou
mojí kolegyní z domácí redakce,
která se ve své práci věnuje všemu,
co se týká školství.
Probrali jsme spolu přihlášky na střední školy,
a proč se někteří žáci
nemusí dostat tam, kam chtějí,
a jestli by s tím stát neměl něco dělat.
Túhle epizodu připravili
editorka Lucie Korcová,
rešeršista Miroslav Tomek
a sounddesignérka Damiana Smetanová.
Na webu i rozhlas CZ
najdete přepis celého dílu
ten dnes editovala T.A. Vyseláková.
My už mezi tím děláme.
Na další epizodě bude přichistaná
krátce po půlnoci
ve všech podkástových aplikacích,
tak si nás nezapomeňte pustit.
Naslešenou zítra.